

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ
КАТЕДРА „ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ“

Лекция №7

*Модели на
взаимоотношения здравен
професионалист - пациент*

Проф. д-р Силвия Янкуловска, дмн

***КЛАСИЧЕСКИ МОДЕЛИ
НА
ВЗАИМООТНОШЕНИЯ***

**Залегнал в
законодателството**

Модели на взаимоотношения

	Патерналистичен	Автономен	Партньорство
Позиция на медицинския работник	Силна ↑	Слаба ↓	Силна
Позиция на пациента	Слаба	Силна (автономен пациент!)	Силна
Водещ етичен принцип	Благодеяние /медицински добро/	Уважение на автономността	Уважение на автономността + благодеяние /медицински и социално добро/

МОДЕЛИ НА

Етапиел & Етапиел

**Езакиел
Еманюел**

**Линда
Еманюел**

Модел	Цел на общуването	Задължения на лекаря	Ценности на пациента	Схващане за автономността
Патерналистичен	Осигуряване на най-доброто лечение за пациента.	Да поддържа здравето на пациента независимо от неговите предпочитания. <i>✓ Пазител на пациента.</i>	Предполага се, че пациентът изповядва ценностите на лекаря относно здравето.	Пациентът е автономен, ако се съгласява с вижданията на лекаря.

Модел	Цел на общуването	Задължения на лекаря	Ценности на пациента	Схващане за автономността
Информативен	Да даде възможност на пациента да направи информиран избор за лечението си.	Да предостави подходяща информация без да влияе на пациента. <i>✓ Експерт.</i>	Ясни, стабилни.	<i>Негативна свобода</i> – пациентът е автономен, ако е свободен от външни влияния.

Модел	Цел на общуването	Задължения на лекаря	Ценности на пациента	Схващане за автономността
Обяснителен	Обяснение на ценностите на пациента.	Помощ в изясняването на ценностите на пациента. ✓ <i>Съветник.</i>	Конфликтни, недоразвити, нефиксирани; нуждаещи се от обяснение.	<i>Позитивна свобода</i> – пациентът е автономен, ако действията му допринасят за смисъла на живота му.

Модел	Цел на общуването	Задължения на лекаря	Ценности на пациента	Схващане за автономността
Обсъждащ	Даване възможност на пациента да разгледа чрез диалог алтернативни ценности, свързани със здравето.	Да ангажира пациента в диалог. Може да предложи ценности различни от тези на пациента, за да го накара да разгледа и алтернативни гледни точки върху ситуацията. ✓ <i>Приятел.</i> ✓ <i>Учител.</i>	Нуждаещи се не само от обяснение, но и от обсъждане.	<i>Позитивна свобода</i> – пациентът е автономен, ако развива нови ценности и ги интегрира в собствената си идентичност.

Ключови положения

1. И четирите модела са приложими в зависимост от ситуацията.
2. Може да се преминава от един модел в друг.
3. В спешна ситуация подходящ може да е патерналистичният модел.
4. Ако комуникацията между лекаря и пациента е кратка и по повод на обикновен проблем, подходящ би бил информативният модел.
5. Обяснителният и обсъждащият модел са полезни, ако е налице нужда от по-дълбоко изучаване на желанията на пациента.
6. В законодателството е заложен автономния (информативния) модел като „минимум“ на взаимоотношения.

Патернализмът не е погрешен сам по себе си, но ако лекарят реши да го прилага, трябва да предложи стабилна аргументация за решението си.